

'HALDOL KOMT HIER NIET BINNEN'

DE WIJK SPIJKERKWARTIER, IN HET HART VAN ARNHEM, IS MULTI-CULTUREEL SAMENGESTELD. ER IS VEEL BEDRIJVIGHEID VAN KLEINSCHALIGE WINKELTJES EN SUPERMARKTJES. DE MEESTE PANDEN DATEREN VAN OMSTREEKS 1900. MIDDEN IN DE WIJK, MET UITZICHT OP DE EUSEBIUSKERK, WOONT EEN GROEP VAN VIJFTIEN MENSEN MET GEHEUGENPROBLEMEN.

Nog niet zo lang geleden was het Spijkerkwartier bekend en berucht om zijn 'rosse buurt'. De bordelen en de tippelzones zijn inmiddels verplaatst naar een buitengebied aan de rand van Arnhem. De wijk is weer hip en trendy geworden. De oude panden zijn gerestaureerd en de straten ogen lommerrijk. De zon schijnt uitbundig op het moment van aankomst bij de Herbergier, een voormalig koetshuis.

UITSLAPEN IS GEEN PROBLEEM

In de wijk zijn Adriaan Koenen en Gherina van de Vuurst elf maanden geleden een kleinschalige leefgemeenschap begonnen voor mensen met dementie. 'Ouderen willen graag verwend worden', vertelt Adriaan in de gezellig ingerichte zitruimte. Van hieruit heb je een mooi zicht op de drie eettafels bij de open keuken. De vloeren zijn van hout. In de mand ligt Kees, de hond van Adriaan

en Gherina. Verder loopt Karelkje de kat rond en Rikkie, een kleiner formaat hondje. In de tuin scharrelen krielkippetjes en doetzelt een groepje ouderen in de zon in hun ligstoel. De kruidenhoek floreert. In de keuken zijn de voorbereidingen voor het avondeten in volle gang. Er worden groenten gewassen en gesneden. Enkele ouderen zijn nog bezig met een bord pap of boterham met koffie van het ontbijt. Het ontbijt is van 8 uur 's ochtends tot 12 uur. Heerlijk voor de uitslapers. Daarna kan een bewoner naadloos overgaan op de lunch. Die start om 12.30 uur met een kop soep en brood. Verder is er altijd koffie, thee en limonade.

IS DIT DE WOONVORM VAN DE TOEKOMST?

Adriaan: 'Wij hebben dertig mensen op de interesselijst staan. Ons doel is dat er zo'n 50 tot 100 van deze kleinschalige woonvormen komen. Wij hebben nu nog een landelijke functie omdat we als eerste gestart zijn. Op dit moment zijn er acht huizen in oprichting.'

Hij vertelt dat de formule is bedacht door de oprichter van de Thomashuizen. Thomas was de zoon van Hans van Putten. De jongen had het verstandelijke vermogen van een eenjarige na een herseninfectie op vijfjarige leeftijd. Op 17-jarige leeftijd bracht zijn vader hem naar een grote instelling. Dit was van korte duur; Thomas kwijnde er weg. Hans van Putten vond dat het anders moest. Samen met een echtpaar kocht hij een huis om de zorg kleinschalig te bieden. Thomas overleed twee jaar geleden. Er zijn op dit moment vijftig Thomashuizen. De schoonmoeder van Hans van Putten ging op zeker moment aan dementie lijden. Zo ontstond zijn idee om ook voor deze groep kleinschalig wonen en zorg op te zetten.

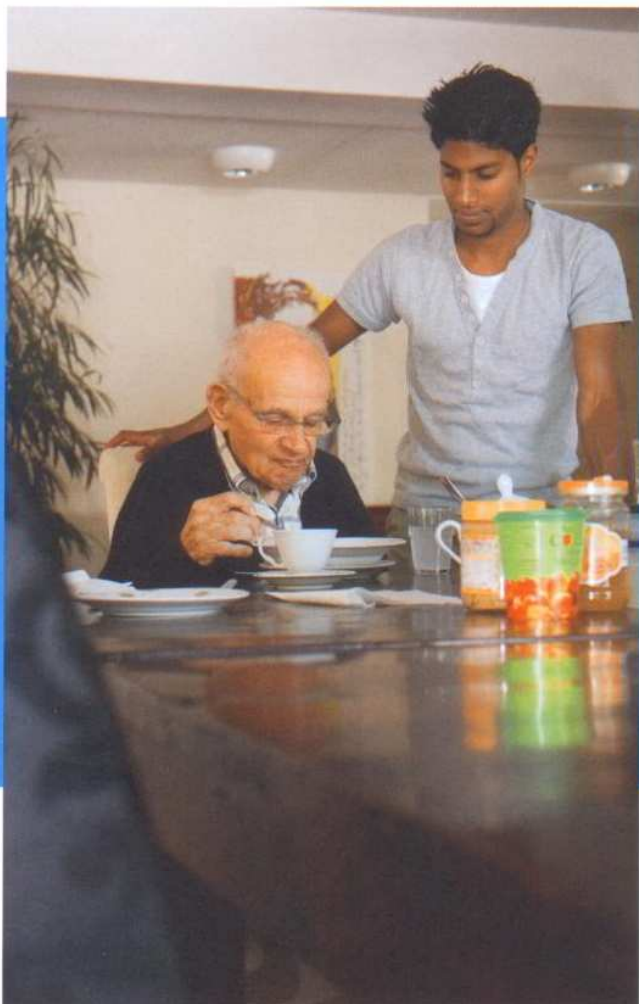
'Wil je de zorg veranderen? Dan moet je bedrijfsmatig denken', zegt Adriaan: 'De Herbergier maakt samen met Zusterfloor, voor welvarende ouderen, Thomashuizen en Impresario deel uit van De Drie Notenbomen. Impresario is er voor dagbesteding. De Drie Notenbomen koopt de panden aan. Wij huren dit pand van hen. Zij bieden administratieve ondersteuning en houden controle op de bedrijfsvoering en exploitatie. Mochten wij onverhoopt uitvallen, dan zorgen zij binnen 24 uur voor vervanging.'

'Ik wil iedereen laten zien dat de zorg anders kan', vervolgt Adriaan. 'De gasten die hier wonen hebben een AWBZ-indicatie en kopen de zorg in met een PGB. Het appartement wordt gehuurd. We zijn geen huis voor vermogende mensen. De helft van onze appartementen is betaalbaar voor mensen met alleen AOW. De andere helft is betaalbaar voor mensen met een aanvullend pensioen. De appartementen op de begane grond zijn ongeveer 35 m² groot. Deze appartementen kosten eigenlijk circa 1400 euro per maand. Dat is inclusief eten, drinken en servicekosten. Iemand met alleen AOW betaalt 975 euro per maand voor de huur, eten en drinken en de servicekosten. Op de eerste verdieping zijn grotere appartementen van ruim 60 m² voor ouderen met een aanvullend pensioen. De kosten zijn dan 2050 euro inclusief eten en drinken en servicekosten. De inkomsten van de huur, voeding en service

zijn kostendekkend. Wij betalen het personeel en onszelf uit de PGB-inkomsten voor de zorg.

Ik vind dat zorg een middel is om te leven. De zorg geven wij, daarna begint het leven van de bewoner. Wij vinden het belangrijk dat er lekker eten en drinken is en mensen kunnen genieten van het leven. Als alle kosten bij elkaar opgeteld worden; huur, service, voeding en PGB en je vergelijkt dat met de maandprijs voor een bewoner in een verpleeghuis, dan zijn wij ongeveer twintig procent goedkoper.'

'Dement wil niet zeggen dat je niks meer te zeggen hebt', zegt Gherina, die inmiddels is aangeschoven bij het gesprek. Gherina en Adriaan werken én wonen in dit pand. Zij vormen een echtpaar. Gherina: 'Wij volgen, zij bepalen. Wij hebben het over onze gasten. Zij staan op wanneer ze wakker worden. Ze hebben hun eigen ritme.' En hoe zit het dan met mensen die oriëntatiestoornissen hebben, die misschien gaan dwalen? Gherina: 'Hier zit geen deur op slot. De balkondeuren en de tuindeuren, alles is open. De bewoners kunnen de straat op. Maar ze willen helemaal niet meer weg. Soms is een gast op zoek naar vader of moeder. Dan gaat er iemand van de begeleiding mee. We hebben ook een goed contact met de wijkagent en de bureu. In een aantal gevallen werden mensen die de weg niet meer terug wisten netjes thuis gebracht. Ze hebben allemaal hun naam en adres bij zich. Twee gasten hadden last van omkering van dag- en nachtritme. Maar dat neemt af als ze overdag genoeg te doen hebben. Er wordt hier veel gewandeld met de bewoners. Bewoners wandelen bijvoorbeeld naar de kapper met begeleiding. Verder kunnen ze eenmaal per week zwemmen. Een vrijwilligster doet met bewoners aan kantklossen. Een ander schildert met ze. Soms gaan we zelf mee voor een afspraak

in het ziekenhuis.' Adriaan: 'Haldol en andere dempende middelen zijn hier niet nodig. In het begin is er bij sommige gasten nog wel eens agressie. Maar met een rustige benaderingswijze nemen ook gedragsproblemen af.'

OP WELKE WIJZE GARANDEREN JULLIE DE KWALITEIT VAN ZORG?

Adriaan: 'Toevallig heeft Stichting Perspectief gisteren de kwaliteitscontrole hier afgerond. In het onderzoek werd de kwaliteit van leven van de gasten onder de loep genomen. Wat eruit kwam was met name de respectvolle benadering van de mensen. Het iedereen in zijn of haar waarde laten. In dit geval worden er geen dossiers of protocollen getoetst. Maar wordt er gekeken naar de kwaliteit van leven. In verpleeg- en verzorgingshuizen wordt door de inspectie niet gevraagd of mensen gelukkig zijn. Wij schrijven geen rapportages. De familie en onze gasten bepalen welke zorg nodig is. Als iemand tweemaal per dag of vaker onder de douche wil, dan kan dat hier. Eenmaal per kwartaal zitten we om de tafel met de gast en de familieleden. Alle individuele wensen kunnen gewoon dagelijks besproken worden. Elk kwartaal is er ook een individueel gesprek met de medewerkers. De medewerkers hebben geen inspraak. Dat wordt duidelijk gemaakt bij aanvang. Het gaat om de wensen van de bewoners. Er zijn geen vergaderingen, wel

wekelijks een nieuwsbrief. De medewerkers hebben geen pauze. Als ze koffie willen drinken, dan gaan ze bij onze gasten zitten en drinken koffie. We hebben een wachtlijst voor personeel.'

HOE IS DE FORMATIE SAMENGESTELD?

Er zijn eenentwintig medewerkers in dienst, in totaal twaalf Fte. Daarnaast helpen vrijwilligers en stagiaires. Adriaan: 'Tijdens de nachten is er altijd een nachtdienst aanwezig. Ik ben zelf verpleegkundige. Van oorsprong ben ik als psychiatrisch verpleegkundige gestart. Ik heb les gegeven op een Hbo-V en ben locatiemanager geweest van twee verzorgingshuizen. Gherina heeft SPH gedaan, sociaal pedagogische hulpverlening. Zij heeft gewerkt als groepsleider, management-assistente, freelance trainer/personeelsadviseur. Zij is masseur geweest en had een webwinkel voor natuurlijke voedingssupplementen voor dieren.'

'De mensen zijn hier belangrijker dan de regels', aldus Gherina. 'Op vrijdag, zaterdag en zondag drinken we 's middags met elkaar een glaasje wijn of iets anders. Elke dag wordt hier vers gekookt. De gasten kunnen ook vegetarisch eten als ze dat willen. Ze kiezen of op hun kamer te eten of gezamenlijk hier beneden. Om zes uur eten we met elkaar en om half negen uur drinken we gezamenlijk koffie. Als mensen meer dan drie borrels willen, betalen ze daar extra voor. Het criterium om hier te wonen is dat je geheugenproblemen hebt. Er zijn mensen met een beginnende dementie en gevorderde dementieproblemen. De meeste mensen hebben ZZP vier of vijf. Sommigen hebben ZZP twee. Het CIZ komt hier graag over de vloer. Ze zijn nieuwsgierig naar hoe de zorg hier wordt geleverd. Soms vraagt de familie of wij een herindicatie bij het CIZ willen aanvragen. Enkele bewoners komen uit een verpleeghuis, anderen vanuit de thuissituatie.'

HOE LANG KUNNEN MENSEN HIER BLIJVEN WONEN?

Gherina: 'Mensen kunnen hier tot hun dood blijven wonen. We hebben in elf maanden vier sterfgevallen gehad. De eerste gast overleed vrij snel na onze start. We hebben dat goed kunnen afsluiten met een herdenkingsbijeenkomst voor familie en gasten. Maar ook hier weer is het uitgangspunt dat we ons richten naar hoe de familie dat wil. Op dit moment hebben we een bewoonster die ernstig ziek is. En zij is bedlegerig omdat ze bijna niet meer kan zitten. Mensen die op sterven liggen krijgen als vanzelfsprekend extra zorg en aandacht van onze medewerkers.'

WE MAKEN EEN RONDJE DOOR HET HUIS

Tijdens de rondleiding is er voldoende gelegenheid om met een aantal bewoners en vrijwilligers te praten. Henk Diepenbroek is een van de eerste gasten. Hij is bezig met de krant. Hoe hij de zorg hier vindt? 'Uitstekend', Henk komt uit Arnhem, waar hij in 1926 werd geboren. En wat doet u zoal overdag? 'Vanmorgen ben ik bezig met de krant. En ik heb de hele morgen de tijd.' Dik van der Meulen vindt dat hij goed wordt verzorgd. Hij komt uit Doetinchem en is van 1919. 'Ik woonde eerst geloof ik in Amsterdam. Eigenlijk heet ik Derk Jan. Waar woon ik nu?' Mevrouw Hendriks zit in de tuin. 'Ik kom uit Arnhem Zuid. Ik vind het goed hier. Lekker zonnen, spelletjes doen en wandelen.' Jeanne

Barneveld heeft even hulp nodig om zich te herinneren dat ze uit Rotterdam komt. Ze zegt: 'Geweldig om hier in Arnhem te wonen. Hoe ben ik hier gekomen? Ik ga ook zwemmen.'

Verder is er het echtpaar Vermeulen uit Arnhem. Zij werken beiden als vrijwilliger. Mevrouw Vermeulen is al naar de markt geweest met enkele gasten. Mijnheer Vermeulen heeft koken als hobby. Elke vrijdag kookt hij hier. Dat doet hij ook op speciale dagen, zoals met Pasen en Pinksteren. 'Met Pasen heb ik een brunch gemaakt. Ik maak ook lopende buffetten, samen met mijn vrouw. Sommige gasten helpen dan met aardappels schillen.'

VIJF JAAR DIT WERK EN DAN...

Gherina en Adriaan dragen hun visie en werkwijze graag uit. Verschillende programma's hebben aandacht besteed aan deze leefgemeenschap. Zo kwam NOVA tweemaal op bezoek. Adriaan was kortgeleden in Rondom 10. En een tweede kamerlid van de VVD heeft een paar dagen stage gelopen. Gherina zegt tot slot: 'We willen zo kritisch mogelijk blijven naar onszelf, bieden we wat we afspreken met de gasten. Wij hebben ons voorgenomen om dit werk vijf jaar te doen. Daarna zoeken we zelf onze opvolgers uit. Mogelijk gaan we dan in breder verband verder met het exploiteren van landelijke ontwikkelingen in de zorg.'